

Сумський державний педагогічний університет

ІНІІ інститут історії, права та міжнародних відносин

Кафедра всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання
історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІІ інституту
історії, права та міжнародних
відносин

 Олександр ЖУКОВ
28 серпня 2025 р.

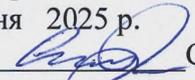
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія освіти

Середня освіта (Фізична культура)

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А4 Середня освіта (Фізична культура)
галузі знань А Освіта
мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
ІНІІ інституту історії, права
та міжнародних відносин
28 серпня 2025 р.

Голова Світлана МОЦАК,
к. пед. н., доцент

Суми – 2025

Розробник:

Снегірьов І. О., кандидат філософських наук, доцент кафедри всесвітньої історії,
міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії,
міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін
Протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Світлана МОЦАК, к. пед. н., доцент

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
I-й		I-й	
Семестр			
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Консультації	
	2 год.	2 год.	
	Самостійна робота		
60 год.	80 год.		
Вид контролю: залік			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування в магістрантів уявлення про проблемне поле філософії освіти і педагогіки як важливих галузей сучасного знання, у яких реалізується єдність філософського та наукового підходів до освітньої сфери діяльності людини.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Філософія освіти» є глибоке засвоєння магістрантами філософської сутності та змісту системи освіти, розуміння ними її як геному суспільного розвитку, а також – засвоєння програмних проблем і вміле використання здобутих знань в практичній діяльності.

Навчальний курс розкриває суть стратегії освіти і її співвідношення з новою освітньою парадигмою. Розглядаються проблеми диференціації шкільного навчання та його профілізації, а також формування шкільного інноваційного простору в цілому. Okремо звертається увага на розбудову іміджу нової школи та синергетичність розвитку освіти.

Основними формами освоєння курсу є лекційні та семінарські заняття, консультації. Програма курсу передбачає надання студентам базових знань з даного предмету, які надалі використовуватимуться ними при опануванні наступних дисциплін, а також написанні рефератів, курсових та магістерських робіт.

Програма укладена для магістрів, які навчаються за 014 Середня освіта (Фізична культура) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. В методичному плані вона розроблена з врахуванням наступності освоєння студентами навчальних дисциплін.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі освіти, пов'язані з предметною спеціальністю «Фізична культура», що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти, професійно-технічної освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, формування готовності обстоювати права й свободи українського народу.

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, розуміння важливості розвитку й пошанування істини, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватись принципів тайм-менеджменту.

ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності, до розробки та презентації освітніх проєктів, до мотивування людей щодо досягнення спільної мети.

ЗК 6. Здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, прогнозування та презентації їх результатів, до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, продуктивного спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, до толерантного сприймання різноманітних думок, ідей.

ЗК 9. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **фахових компетентностей**.

ФК 4. Психологічна компетентність як здатність: визначати і враховувати в світньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній емоційний стан; використовувати стратегії роботи, які сприяють розвитку позитивної самооцінки учнів, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів до рухової активності та організувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій поважають і враховують права кожного

ФК 5. Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, керуючись педагогічною етикою та високими моральними якостями; усвідомлювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі

ФК 6. Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учасниками освітнього процесу; здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства

ФК 7. Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами;

забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК 9. Проектувально-прогностична компетентність як здатність: проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів; розробляти перспективні та оперативні плани, програми; прогнозувати результати освітнього процесу; виконувати і реалізовувати проекти в галузі освіти.

ФК 12. Здатність до навчання впродовж життя: здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з колегами на засадах партнерства та підтримки, дотримуючись принципів професійної етики.

ФК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати загальнонаукові і спеціальнонаукові методи пізнання в освітньому процесі; проводити науково-дослідницьку роботу у фізичній культурі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати сучасні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Методи викладання, навчання: інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою і входить до циклу загальної підготовки. Вона логічно та змістовно пов'язана з такими курсами, як «Історія та культура України», «Логіка», «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Педагогіка», що передують її вивченню.

4. Результати навчання за дисципліною

ПРН 3. Знати основні принципи побудови безпечного освітнього середовища, правила і рекомендації зі здоров'язбереження; принципи побудови конструктивної й безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу; вимоги та інструменти забезпечення інклюзивного навчання для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ПРН 11. Організовувати наукові дослідження, здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел державною та іноземною мовами, вчитися і оволодівати сучасними знаннями для їх подальшої реалізації в практичній діяльності, визначати об'єкт і предмет дослідження, володіти методологією проведення наукових досліджень.

ПРН 12. Використовувати в процесі професійної діяльності для розв'язання актуальних проблем загальнонаукові і спеціальнонаукові методи емпіричного й теоретичного рівнів.

ПРН 13. Вміти реалізовувати міжпредметні зв'язки залежно від завдань і змісту освітнього процесу, перевіряти, уточнювати, поповнювати знання, визначати індивідуальні професійні потреби.

ПРН 16. Володіти навичками критичного мислення, міжособистісної комунікації, роботи у колективі, основами професійної мовленнєвої культури, пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПРН 17. Відстоювати власну позицію, відповідально ставитись до виконання професійних обов'язків, мати сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності, нетерпимість до проявів корупції, дотримуватися принципів етики, академічної доброчесності, тайм-менеджменту, здатність продовжувати навчання протягом життя.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90–100	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка « відмінно » виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть філософської парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних представників філософської думки, коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток філософії. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань.
82–89	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка « добре » передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
74–81	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка « добре » передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
64–73	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків. Оцінка « задовільно » виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка « задовільно » передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.

60–63	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка « задовільно » виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
35–59	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка « незадовільно » виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу філософії, не орієнтується в змістові основних епох розвитку філософської думки.
0–34	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів

Поточний контроль											Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2				Конспект	Контрольна робота		
Т 1.1.	Т 1.2.	Т 1.3.	Т 1.4.	Т 1.5.	Т 2.1.	Т 2.2.	Т 2.3.	Т 2.4.				
Поточний контроль											70	100
5	–	5	10	–	5	–	5	–		40		
Контроль самостійної роботи											30	
–	5	–	–	5	–	5	–	10	5			

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Об'єктом додаткового заохочення студентів може бути виконання інших видів робіт: участь у роботі всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій, підготовка та публікація наукової студентської роботи та інші.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	Задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: контрольні роботи, перелік питань для самоконтролю та самоперевірки, завдання для самостійної роботи, ІНДЗ, перелік запитань до заліку з дисциплін.

7. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ.

Тема 1.1. Філософія освіти у структурі наукового знання. Сутність і зміст філософії освіти. Значення філософії освіти та її зв'язок з іншими науками, які вивчають освіту. Діалектика освіти та філософії. Напрямки філософії освіти та причини її актуальності в сучасних умовах. Функції філософії освіти. Основні проблеми філософії сучасної освіти.

Тема 1.2. Освіта як геном суспільного розвитку. Постнекласична парадигма освіти. Генеза поглядів на освіту в контексті розвитку філософського знання. Співвідношення парадигми і стратегії освіти. Сутність і зміст постнекласичної парадигми освіти.

Тема 1.3. Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти. Поняття про метод та методологію. Постнекласична наука та зміна світоглядних орієнтацій в суспільстві знань. Сутність синергетичної парадигми. Синергетика та філософія освіти. Синергетика як методологічна основа сучасної парадигми освіти та формування моделі педагога.

Тема 1.4. Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти. Сутність інноваційного освітнього процесу. Співвідношення понять «традиції» та «інновації». Філософський аналіз кризи освіти та шляхів виходу з неї. Сутність і зміст «нового гуманізму». Проблема «ущільнення знань». Філософсько-методологічні засади сучасних інноваційних процесів в освіті.

Тема 1.5. Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Сутність і зміст поняття «нова освіта» та її критерії. Поняття про моніторинг освіти. Види і зміст педагогічного моніторингу. Диференціація освіти в Україні: історія, проблеми, завдання. Зарубіжний досвід диференціації навчального процесу. Поняття «змішана школа», «обдаровані діти», «диференційоване навчання» і «соціальна еліта» та їх взаємозв'язок в освітній і соціальній діяльності. Шляхи підвищення науково-методичного рівня педагогічних працівників в новій школі. Превентивна освіта та її кадрове забезпечення. Поняття про профілізацію школи. Зарубіжний досвід профільного навчання. Сутність і особливості особистісно-орієнтованого навчання. Зміст особистісно-орієнтованого навчання як діалог в системі «педагог-учень».

Розділ 2. ФІЛОСОФСЬКІ АБРИСИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Філософське осмислення надтехнологій в освіті. Філософія нанонаук та освіта. Біотехнологічна складова над технологій та освіта. Освітата інформаційно-комунікативні технології. Евристичний потенціал когнітивних наук та освіта. Соціальні науки та їх вплив на розвиток освіти.

Тема 2.2. Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті. Концептуальні принципи нової філософії освіти. Філософське осмислення технологій Hi-Tech та Hi-Hume в освіті. Філософське осмислення мережевої та медіаосвіти в умовах глобальної інформатизації. Медіаграмотність та медіакомпетентність.

Тема 2.3. Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume). Концептуальні принципи нової філософії освіти. Філософський аналіз превентивної освіти. Зміст превентивної освіти в умовах NBICS- конвергенції.

Теоретичні та методологічні основи впровадження інноваційних технологій в превентивну освіту.

Тема 2.4. Академічна доброчесність як інструмент якісної трансформації сучасного закладу освіти. Доброчесність як філософська категорія. Академічна доброчесність: складові елементи. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. Значення академічної доброчесності в сучасному освітньо-науковому просторі.

8.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Консультації	Самост.роб		Лекції	Практ.	Консультації	Самост.роб
РОЗДІЛ 1. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ										
Тема 1.1. Філософія освіти у структурі наукового знання	0	4	2	–	4	2	2	–	–	0
Тема 1.2. Освіта як геном суспільного розвитку. Постнекласична парадигма освіти.	8	2	–	–	6	8	–	–	–	8
Тема 1.3. Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив	8	2	2	–	4	8	–	–	–	8

нафілософію освіти.										
Тема 1.4. Філософсько методологічні засади інноваційної освіти.	12	2	4	–	6	12	–	2	–	10
Тема 1.5. Філософський аналізмоніторингу та диференціації в освіті. Започаткування нової освіти.	8	–	–	–	8	8	–	–	–	8
Разом за розділом I	46	10	8	–	28	48	2	2	–	44
<i>РОЗДІЛ 2. ФІЛОСОФСЬКІ АБРИСИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ</i>										
Тема 2.1. Філософське осмислення надтехнологій в освіті.	12	–	2	–	10	10	–	2	–	8
Тема 2.2. Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті.	10	2	–	–	8	10	–	–	–	0
Тема 2.3. Філософський аналізнеобхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	10	2	2	–	6	12	2	–	–	0
Тема 2.4. Формування інноваційного освітнього простору.	12	2	–	2	8	10	–	–	2	8
Разом за розділом II	44	6	4	2	32	42	2	2	2	36
Усього годин	90	16	12	2	60	90	4	4	2	80

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	4	2
2	Освіта як генем суспільного розвитку. Посткласична парадигма освіти.	2	–

3	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	2	–
4	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	2	–
5	Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті	2	–
6	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій(hi-tech та hi-hume).	2	2
7	Формування інноваційного освітнього простору	2	–
	Разом	16	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	2	–
2	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	2	–
3	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	4	2
4	Філософське осмислення надтехнологій в освіті	2	2
5	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	2	–
	Разом	12	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	4	10
2	Освіта як геном суспільного розвитку. Постнекласична парадигма освіти.	6	8

3	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	4	8
4	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	6	10
5	Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Започаткування нової освіти	8	8
6	Філософське осмислення надтехнологій в освіті	10	8
7	Філософський дискурс сучасних технологій вінноваційній освіті	8	10
8	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій(hi-tech та hi-hume).	6	10
9	Формування інноваційного освітнього простору	8	8
	Разом	60	80

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2023. - 169 с.
2. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. Філософія. Центр навчальної літератури, 2022.
3. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. Львів: ріада плюс, 2021.
4. Зінченко В. «Новий гуманізм»: інтегративна система філософії освіти, етики, соціального менеджменту та педагогіки. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2023-. № 2 (19). - С. 59–74.
5. Качуровський М. О., Кравченко Т. О., Цикін В. О. Хрестоматія з філософії освіти : навчально-методичний посібник. - Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. - 235 с.
6. Кірик Т. В. Про тенденцію упровадження нових термінів у курси з філософії та інших дисциплін. *Філософія науки: традиції та інновації*. - 2020. - № 1 (15) - С. 159–169.
7. Корнієнко О. М. Стереотипи в структурі рушійних сил суспільної думки. *Філософія науки: традиції та інновації*. - 2021. - № 1 (15). - С. 49–59.
8. Кравченко Т. О. Філософія освіти : навчально-методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи студентів. Суми: ФОП Цьома С. П. - 2019. - 92 с.
9. Наумкіна О. А. Філософія впродовж всього життя – вимога часу.*Філософія науки: традиції та інновації*. - 2019. № 1–2 (13–14). - С.

60–71.

10. Пролеєв С. Філософські компетентності: якими їм бути? *Філософія освіти. Philosophy of Education*. - 2016. - № 2 (19). - С. 88–96.
11. Тульчинский Г. Л. Цифровизованный гуманизм. *Философские науки*. - 2019. - № 11. - С. 28–43.
12. Філософія освіти : навчальний посібник / за заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, - 2020. - 330 с.
13. Філософські абрисы сучасної освіти : монографія / за заг. редакцією І. Предборської). - Суми : ВТД «Університетська книга», 2020. - 226 с. Філософія освіти і науки [Текст] : [навч. посіб.] / І. С. Алексейчук [та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України [та ін.]. Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І., 2019. - 365 с.
- 14 Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис, 2019.
15. Цикін В. О., Бріжата І. А. Філософський дискурс сучасної інноваційної освіти. - Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2014. - 224 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.philosophy.ua> – Сайт Українського філософського фонду.
2. <http://www.psylib.kiev.ua> – Електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).
3. <http://www.philosophy.ua> – Сайт Українського філософського фонду.
4. <http://krotov.info/> – Бібліотека Якова Кротова.
5. <http://intencia.ru/> – Іntenція. Сайт з філософії.
6. <http://www.sno.pro1.ru/lib/> – Електронна бібліотека Студентської наукової спілки.
7. <http://filosof.historic.ru/> – Цифрова бібліотека з філософії.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Навчальний план.
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських та самостійних занять.
4. Контрольні роботи, пакет ІНДЗ, питання до заліку для діагностики успішності студентів.

Аудіовізуальні (екранно-звукові) та мультимедійні (комп'ютер з підключеними до нього аудіо- та відео-технічними пристроями) засоби навчання.